

PRZEWODNIK POWIATU ŻYWIECKIEGO

№ 1-13

Miesięcznik poświęcony interesom powiatu.

Rok 2.

Przedpłata wynosi rocznie w miejscu
2 korony; dla zamiejscowych 2.30.

Zabłocie — Żywiec, dnia 1. maja 1901.

Inseraty drobne po 20 hal. od linii
tłustymi literami a zwyczajnymi literami
po 15 hal. Inseraty przyjmuje ad-
ministracja i wszystkie agencye.

Do budowy kościoła w Zabłociu.

Parafia Żywiecka liczy przeszło 20.000 dusz, posiada stary kościół farny mogący pomieścić najwyżej 1200 osób. W dni uroczyste i świąteczne, dla braku miejsca, świątynia ta oblegana bywa tysiącami pobożnych chroniących się pod okapy dachów, kąty kapliczek i fałdy murów, przed skwarem słonecznym, deszczem słońcem lub zimnem.

Rzeszy tej narodu, potrzeby duchowe, zaspakajają czterech kapłanów, na jednego z nich wypada około 5000 dusz. Nadto jest drugi kościółek pod wezwaniem św. Krzyża mogący pomieścić najwyżej 550 osób, utrzymywany prywatną ofiarnością mieszczan, pod opieką, jakiego emeryta kapłana, zostający.

Gdy w kościele farnym w dni świąteczne, pobożni, dwukrotnie na nabożeństwo zgromadzać się mogą, to przy posiłkowaniu przez kościółek św. Krzyża może w dni takie korzystać z Nabożeństwa tylko 2950 osób. Wielkość kościoła względnie do liczby dusz parafii przyjmuje się zasadniczo taką, aby $\frac{2}{3}$ części tej liczby wyłączając chorych, dzieci, i starców, nie uczęszczających do kościoła, a uwzględniając dwukrotne nabożeństwo, pomieszczoną być mogła.

Ponieważ zaś jedna osoba włącznie z miejscem dla ołtarzy, ławek konfesyjonałów i komunikacji zajmuje 0.40 kw. metra, wynika z rachunku, że kościoły nasze, winny być tak wielkie by pomieścić 6666 pobożnych, czyli przedstawiać powierzchnie posadzki o 2660 kw. metrów.

Kościół, farny daje około 450 kw. metrów zaś św. krzyża 230 kw. metra więc razem 680 kw. m. czyli dla pomieszczenia pobożnych brakuje nam co najmniej 1986 kw. m. przeszło tyle co 4 nasze farne kościoły.

Gmina Zabłocie będąca niejako przedmieściem Żywca, z powodu korzystnych warunków położenia, jakie jej daje stacya kolei i kilka zakładów fabrycznych, wzrosła w ostatnich latach w ludność napływową stale osiedloną tak znacznie, że wraz z sąsiednimi gminami Lesną, Sienną, Pietrzykowicami liczy około 6500 dusz chrześcijańskich. Przed dwoma laty zbudowała gmina ta, z pomocą ludzi dobrej woli, i Instytucyi, szkołę pięcioklasową. Nadspodziewany rozwój tej szkoły dowiódł, jak ona była potrzebna, gdyż w drugim roku istnienia, osiągnęła liczby 380 frekwentantów, których już w nowym budynku pomieścić nie można, i gmina zmuszona była, posiłkować najętymi w sąsiedztwie, pokojami. Uzasadnienie przypuszczając przyrost dziatwy szkolnej tylko 5% rocznie, wyniesie liczba uczniów za lat 10 najmniej 600, a szkoła znacznie powiększoną być musi.

Dzieci szkoły tej z powodu przepełnienia kościoła w Żywcu, i znacznego oddalenia, nie mogą korzystać z Nabożeństwa częściej jak 2—3 razy w roku. Nauka religii dla 5 klas ograniczać się musi z powodu niedostatecznej liczby kapłanów do 6 godzin tygodniowo, jedna więc klasa korzystać z niej może zaledwie 50 minut tygodniowo, a przecież nauka ta, jest dla zaniedbanej dziatwy tutejszych okolic, tak ważną — wychowanie też religijno — etyczne doznaje w skutek braku

kościółka i niedostateczności nauki religii, zgubnego upośledzenia. Aby złemu w skutkach tak rażąco uderzającemu zaradzić, powstała myśl wybudowania na Zabłociu własnego kościoła w charakterze filii fary Żywieckiej, z którejby, zaniedbana dziatwa szkolna, i ludność tej i sąsiednich gmin, korzystać mogła. Myśl przyjęła się rychło i znalazła w małych wyjątkach nierozsądnych, upatrujących ukrytej chęci współzawodnictwa z miastem Żywcem, ogólne życzliwe poparcie. Zawiazany komitet działa energicznie w obmyśleniu i zdobyciu środków, a ludzie dobrej woli składek nie odmawiają, rozumieją to dobrze, że świadomość, szanowanie, i wykonywanie obrządków religijnych, tworzy pierwszą podwalinę moralności, a tem samom i dobrobytu społeczeństw, zaniedbywanie zaś wszczepiania tych zasad w młode serca nowych pokoleń, zbrodnią przeciw własnym dzieciom i narodowi skierowaną. Szczęść więc Boże zbożnej myśli i życzenie aby ona jak naj rychlej we wyrazistsze przyoblekła się kształty.

Budowa gmachu sądowego w Żywcu.
Przed kilku dniami bawiła w Żywcu w przejeździe po Galicyi komisya ministerjalna z Wiednia. Zadaniem jej w Żywcu było sprawdzenie, czy rzeczywiście ubikacya dotychczasowego, tak dalece nie odpowiadają, ani celowi ani też najprostszemu przepisom sanitarnym, jak to szeroko pogłoska niesie. Komisya to znalazła, iż pomieszczenie dotychczasowe Sądu, nie odpowiadają tym warunkom, (szczególnie ze względów sanitarych nietylko w budynku Magistratu, ale i w domie p. Kukłowej, gdzie najnowszej azyatyckiej konstrukcyi powietrzne wychodki, wprost z ganku pierwszego piętra na podworze, stanowiące dla wygody właścicielki, na podworzu, od razu fabryką naturalnych nawozów, zasilają swoją intensywną wonią amoniakową, sąsiadującą z nimi salę rozpraw) i przekonała się iż gdyby biura dalej miały być pomieszczone w budynkach magistrackich i pani Kukłowej, koniecznym by był przedewszystkiem samodziłający aparat desynfekcyjny w ciągłym ruchu.

Ponieważ już przed przyjazdem komisyi, wentylowaną była sprawa budowy gmachu sądowego, przedstawiono tejsze komisyi, place, upatrzone pod budowę a mianowicie tak zwana »somerówkę«, własność p. Kasztelnika, i plac koło szpitala, na drodze ku staremu Żywcowi. Ponieważ załatwienia sprawy budowy wymaga zatwierdzeniu wyższych władz, sprawa ta niezostała obecnie rostrzygnięta, lecz dopiero projekt przedłożony Ministerstwu sprawiedliwości.

Sprawa budowy gmachu sądowego jest za nadto ważną, by ją tak lekko do ubicia pozostawić tym, którzy chcą na niej interes zrobić. Wzywamy przeto tak osobistości miarodajne w tej sprawie, jakoteż obywateli miasta Żywca i sąsiednich gmin, tak ściśle na tym punkcie z interesami Żywca spojonych, jak Zabłocie, by rozważywszy wszelkie możliwe pro i contra, projektów wyboru placu, zastanowiły się głębiej nad tą sprawą, i takową łącznie i zgodnie rostrzygnęły, a nie powodowali się w takowej, prywatą. Gmach sądowy służyć ma, dla zaspokojenia potrzeb

ludności całego sądowego powiatu Żywieckiego, a nie samego tylko miasta Żywca. To nie jest sprawa, któraby mogła służyć właścicielom gruntów w Żywcu do zrobienia dobrego interesu, na sprzedaży tychże swoich gruntów, lub mieszkańcom miasta Żywca do zamianifestowania swojej wzajemnie do siebie miłości, — tu należy mieć na oku cel gmachu sądowego i jego przeznaczenie dla blisko 40.000 ludzi.

Czy może sąd stanąć na placu obok szpitala? — nie! Zanadto wiele bowiem stron ujemnych ma ten projekt: przede-wszystkiem olbrzymia odległość od dworca kolejowego, za jazdą płacić by trzeba było o wiele więcej, niż do miasta, a taryfy dla fikaków z dworca do Żywca nie ma, — pieszo trzebaby z dworca kolei do sądu iść przeszło pół godziny; dalej sąsiedztwo domu p. Pantoflińskiego, w którym ma zająć miejsce szynk — jak zgubnem zaś jest takie sąsiedztwo, mieliśmy zbyt jaskrawy dowód przy dotychczasowem umieszczeniu sądu w domu p. Kukłowej, gdzie również znajduje się szynk i gdzie widzieliśmy tyle razy, że włościanie, mający coś do czynienia w sądzie lub czekający na swoje rozprawy, spędzali czas czekania w tym szynku przy wódce, Konsekwencye są jasne, — bezsprzecznie jednak podniosłaby się wartość domu p. Pantoflińskiego . . . ; dalej sąsiedztwo samego szpitala z koniecznymi przynadłościami, nie bardzo dla ludzi zdrowych przyjemnymi; dalej umieszczenie rzeźni miejskiej wprost naprzeciw przyszłego gmachu sądowego i nierozłączne od tejsze rzeźni wyziewy, wszelkiego rodzaju miłe zapachy, przesycone nimi powietrze, odgłosy zabijanych zwierząt, wreszcie i sam miły widok . . . ; zresztą wybudowanie gmachu sądowego obok szpitala a zatem w zupełności poza miastem byłoby poświęceniem nietylko przyjeżdżnych i gmin okolicznych ale także mieszkańców ulicy Kościuszkowskiej, Ispu, i wszystkich ulic, położonych nad Sołą, dla kilku agitatorów.

A zatem Sąd nie może stanąć obok szpitala, stanąć musi w centrum miasta, lub conajmniej w miernem oddaleniu od centrum

By rzekomo (nie wiemy czy rzeczywiście) Zabłocie ugryść, chce pewne grono obywateli żywieckich poświęcać $\frac{3}{4}$ części Żywca, ale mimo to czy dopisze swego celu, pytanie. I na takie postępowanie dziwią się ci panowie, iż w Zabłociu nie jeden myśli o usamoistnieniu, i zerwaniu wszystkich węzłów łączących Zabłocie z Żywcem. Czyż wtem coś dziwnego? Jeżeli ja widzę iż mój sąsiad który ze mnie żyje, zamiast zgody, szuka tylko niesnasek i sieje nienawiść, jakżeż mam postąpić? Nikomu nigdy w Zabłociu nie wpadło na myśl występywać przeciw Żywcowi, powód i początek pochodzi z Żywca i to tylko od tych, którzyby radzi w mętnej wodzie ryby łowić i siejąc niezgodę ciągnąć z niej i z zamętu korzyści.

Ale wrómy do rzeczy. Decyzya budowy gmachu jeszcze nie zapadła, Obywateli więc którym zależy na dobrze mieszkańców obopólnem, których zamiarem nie jest, jednemu napchać kieszenie, a drugiemu pokazać figę, powinni stanowczo i odważnie wystąpić, ewentualnie wysłać deputacyę do Wiednia, któraby podstawiła w należytych świetle intrygi małomiasteczkowe, i żądała postępowania i decyzji.

Nowo otworzona Restauracya Franca w Żywcu

znana ze swej kuchni i piwnicy została powiększoną o ogród z kregielnią nowo urządzoną i zaprasza P. T. Publiczność i nadal o te-
względy, którymi się dotychczas zaszczyca.

Sala na bale przyjęcia etc.

Przejeżdżającym przez Żywiec poleca się

HOTEL NARODOWY

w ŻYWCU, założony w r. 1855

FRANCISZKA KOTLARSKIEGO.

Restauracya, wielki skład win, ogród z kregielnią, sala balowa i t. d.
Hurtowny skład win. — Poleca 12 pokoi gościnnych od 60 ct. wyżej.

F. RĄCZKA w Żywcu
— ulica Kościuszki —

poleca swój skład towarów
żelaznych, mosiężnych, sta-
lowych, okuć budowlanych,
cementu szczakowskiego,
węglu kamiennego, soli,
mąki, towarów korzennych,
szkła, porcelany, hurtownie i
częściowo po cenach umiar-
kowanych.

W c. k. stacyi doświadczalnej chemicznej w Wiedniu
analizowane i za nieszkodliwe uznane.

P. T.

Drożdże prasowane są jednym z owych wy-
tworów chemicznych, których jakość i wartość z
żadnych cech zewnętrznych nie da się poznać, ani
ocenić. Dlatego łatwo się zdarza, że z krzywdą
publiczności dostawają się najczęściej do handlu su-
rogaty drożdżowe, które — słabo fermentując —
zakwaszają pieczywo, a których rozpowszechnianie
ustawowo jest wzbronione.

Dla porównania siły fermentacji spirytusoso-
wych drożdży prasowanych a drożdży piwnych niech
posłuży umieszczone na końcu urzędowe orzeczenie
c. k. chemicznej Stacyi doświadczalnej dla pro-
duktów rolniczych we Wiedniu, wedle którego
100% spirytusów drożdży prasowanych zawiera
90 stopni siły fermentu, podczas gdy w 100%
drożdży piwnych mieści się tylko 52,4 stopnia
tejże siły.

Przytem należy jeszcze uwzględnić (skrobię)
krochmal, ową przymieszkę, która w drożdżach
piwnych koniecznie we wysokości 15—20% znaj-
dować się musi, albowiem bez domieszki krochmalu
drożdży piwnych ani wyrabiać, ani wysyłać nie
można.

Krochmal zaś nietylko żadnego fermentu nie
wywołuje, ale w pieczywie zawarty, czyni takowe
nawet najzwyczajszym i najmniej wybrednym ludziom
bardzo nieapetycznym.

Powyzsze okolicznosci stwierdzajac wiec jasno,
ze niskie ceny krochmalu zaprawionych drożdży
piwnych są tylko obliczone na wyzysk nieświadome-
go ludu.

Aby ująć odpowiedzialności prawnej — ustawa
bowiem zabrania fałszowania artykułów spożywczych
jakoteż wprowadzenia w błąd konsumentów — nie-
którzy przezorni wytworcy drożdży piwnych miesza-
nych krochmalu umieszczają na etykietach swego
towaru — przyznając się wstydliwie — drobnym
ledwie dostrzegalnym drukiem następujące słowa:
»Drożdże zaprawione domieszką.«

Pozornie niskie ceny owych rodzajów drożdży
z domieszką są w rzeczywistości bardzo wysokie,
gdyż używając za tę samą kwotę mniejszej ilości
czystych prasowanych drożdży, otrzyma się pie-
czywo porowate, lekkie, pulchne, dobrze wyro-
snięte i smaczne, czego przy użyciu nawet odpo-
wiednio większej ilości drożdży piwnych osiągnąć
nie można.

Czyste za gwarancją spirytusowe drożdże
prasowane z fabryk Pana Barona Maxa v. Spring-
ger w Wiedniu-Reindorf jakoteż w Maison-Alfort
i Ris-Orangis we Francji znane i renomowane są
w całej Europie.

W okolicy Żywca znajdują się one zawsze
świeże na składzie u Pana A. Pawluszkiwica w
Żywcu i u P. L. Fromowicza w Zabłociu w cenie
po 1 koronie za 50 dkg.

Przy użyciu tych drożdży przekona się Szan.
Publiczność ku swojemu największemu zadowoleniu
o ich sile fermentacyjnej, trwałości i dobrej jakości.

Produkt ten wysyła się również skrzynkami
natłoczonemi z wyciśniętą marką fabryczną, głównie
jednak w paczkach po 50 dekagramów.

Celem zapobieżenia nadużyciom zaopatrzona
jest każda paczka prawnie zatrzeżoną opaską.

O zamówienia uprasza z wysokim szacunkiem

Emanuel Monat

Ajent handlowy Kraków, Starowiślna 43.

Gospodarze

chodzący bydło i
trzodę chlewną!

Żądajcie w aptece w
Zabłociu

Proszek Holenderski
Proszek Kornenburski

SUILIN

jeżeli chcecie by bydło ku
waszemu zadowoleniu się
chowało.

Skład wyrobów

szkoły tkackiej

w RYCHWAŁDZIE.

Płótna na sztuki, ręczniki, obrusy,
serwety, chustki, cągi po cenach
oryginaln. częściowo i hurtownie u

WŁ. TOMIAKA

w Żywcu, Rynek.

Na Święta!

Najprzedniejsze wódki i ro-
solisy fabryki przemiowanej

Hermana Munka

w Zabłociu.

Też same wódki u M. Rat-
tenberga w Żywcu.

SPECYALNOŚCI:

BABIA GÓRA

prawdziwa tylko z marką
ochronną.

ALLASCH

WODA ŻYWIECKA,

ŻYTNIÓWKA CZYSTA

Wiśniówka.

O B O Z Ó W K A.

Import francuskich Cog-
naków, Rumu Jamaika i
wszelkich napojów spiry-
tusowych.

Dla kupców i odbiorców burtem
znaczący rabat.

Naprzeciw dworca kolei
państwowej w Zabłociu.

„Merkury”

Gazetka Losowań i Handlowa.

ADMINISTRACYA

Kraków, Rynek gł. 5.

Dokładne wykazy ciągnień losów austriac-
kich i zagranicznych, listów zastawnych, kur-
sa, sprawozdania targowe i t. p.
Popularny dział handlowy, giełdowy i infor-
macyjny.

Nowi abonenci otrzymają w styczniu

bezpłatnie

„Rocznik finansowy“ na r. 1901.

Przedpłata wynosi: na cały rok 3 korony
60 h., na pół roku 1 koronę 80 h.

Numera okazowe darmo i opłatnie.

ANTONI PAWEŁEK, Isep,

malarz i lakiernik,

wykonuje wszelkie roboty w zakresie jego fachu
wchodzące z artystycznym gustem po umiarkowa-
nych cenach. — Roboty w smaku „Secession“.

Wyroby szewskie

najlepszej jakości poleca

J. BAGIEREK

w Żywcu, ul. Kościuszki.

Dom murowany z ogrodem

za 3500 złr. do sprzedania.

Dom z ogrodem

około 2 morgi, w którym przez lat 30 handel mię-
szany prowadzono jest z powodów rodzinnych za
5000 K. ewentualnie z gruntem 8 morgów za 8000
Koron do sprzedania. Wiadomość w Administracyi.

Nowy murowany dom parterowy w
Sporyszu

z ogródkiem tanio do sprzedania. Wiadomość w ad-
ministracyi.

Nowo wybudowany dom

o pięciu ubikacjach (wraz z ogrodem i gruntami
około 2 morgi) nadający się i do założenia interesu
jest z wolnej ręki za 4000 Koron w Rayczy zaraz
do sprzedania. Bliższe wiadomości udziela Administr

Jacób Better

Isep-Żywiec

poleca swój bogato wyposażony skład w wszystkich towarach złotych, srebrnych, optycznych i automatach muzycznych, zegarach ściennych, kieszonkowych w różnych gatunkach, łańcuszkach złotych, srebrnych i niklowych, wielki wybór maszyn do szycia, przeważnie Singera Ringschiff z aparatem do wyszywania, Howe, Cylinder-Elastik.

Świeży transport najnowszych **bicykli** po konkurencyjnych cenach.

SZYMON MUNK, ŻYWIEC.

Pierwsza galicyjska parowa fabryka mydła i świec

założona w r. 1836

oferuje swe pierwszej jakości wyroby, szczególnie dla odbiorców hurtem, po cenach przystępniejszych od innych fabryk.

Ważne dla gospodyń. 50% oszczędności.

Mydła oszczędnościowe ziarniste (Spar-Kern-Seife) Mydła ziarniste Ia. Mydła ziarniste jasno-żółte. Mydła ziarniste ciemno-żółte. Mydła secunda (na żądanie też i prasowane). Mydła Eszwejskie. Mydła do fabrykacji sukna Świece łojowe niepakowane. Soda kryształiczna biała.

Ceny i gatunek bez konkurencji.

Na żądanie przesyłam próbki moich towarów gratis i franco. Na życzenie służymy specjalną ofertą do stacji odbiorców.

W nowo otwartej kawiarni i restauracji w willi L. NEUMANN w Zabłociu

dostanie w abonamencie miesięcznym

I. śniadanie, kawa z pieczywem 7 Koron
 obiad, rosół, mięso z przystawką, i 3 razy tygod.
 wino legumina 18 Koron
 kolacya, pieczyń z jarzyną i chleb 16 Koron
 Wszystko razem z opustem 38 Koron

II. śniadanie, na obiad rosół pieczeń lub sztuka mięs.
 legumina, kolacya ala Carte 52 Koron.

Fotograficzny Atelier R. SCHREINZER i Syn

w BIELSKU i ŻYWCU

Zdjęcia fotograficzne w Żywcu w każdą niedzielę po 1. i 15. miesiąca od 10 rano do 5 popołudniu.

Uprasza o liczne odwiedziny.

FIRM Y

godne polecenia
 co do jakości wyrobów i cen.

M. SCHWARZ, Zabłocie
 cegły maszynowe, dachówki cementowe
 rurki drenowe, wapno.

Leopold Unger
 fabryka zapalek w Za dziełu przy Żywcu.

Fabryka pasów maszynowych i rzemieni

do szycia. — Wyrób i skład wszelkich ku celom fabrycznym służących artykułów technicznych
 Seweryn Patzau, Zabłocie ad Żywiec.

Chleb żytni prawdziwy ciemny
 poleca jako specjalność piekarnia
L. FROMOWICZ w ZABŁOCIU.

Świeże wody mineralne

aparaty do robienia w domu wody Sodowej z pomocą których każdy może za kilka centów sam sobie świeżą zdrową wodę sodową sporządzić.

Wszelkie przybory fotograficzne

w Aptece i Zakładzie aptecznym

w Zabłociu.

Taniej jak w Bielsku i wygodnie

bo na spłaty i na miejscu

młockarnie, sieczkarnie, pompy, wszelkiego rodzaju, sikawki i wszelkie maszyny rolnicze własnego wyrobu poleca

Zygmunt Rübner w Zabłociu

pracownia maszyn i warsztat ślusarski.

Każdy więc rolnik nie potrzebując zaraz kupować niechaj ogląda u mnie wyroby i przekona się o tanioci.

CH. GEIGER

Bielsko, kolejowa 5,

przyjeżdża do Żywca na żądanie z wyborem materii i gotowych ubrań najlepszego gatunku.

Ceny przystępne i spłaty.

St. Dubowski

Żywiec.

Ciastka, sucharki a la Cabos & Schmidt, pierniki, miód kwiatowy, pieczywo.

Wszystko pierwszej jakości świeże.

WĘGLE kamienne

z dostawą do domu jak najtaniej

B. Glücksman w Ispie koło Żywca.